

Slovenski dom

Štev. 53

V Ljubljani, 4. marca 1936

Leto 1.

Kaj pravijo o italijanskih zmagah Abesinci:

Neguš vodi vojskovanje sam da bi bile armade treh rasov poražene

Addis Abeba, 4. marca. V abesinski prestolnici je razpoloženje po italijanskih zmagah v Tembijenu čisto svoje vrste. Uradni krogi si z vsemi silami prizadevajo, da bi ljudstvu predočili, da italijanske zmage ne pomenijo ničesar usodnega. Zanimiva je v tem oziru izjava neke visoke osebnosti iz neposredne bližine abesinskega cesarja. Ta izjava je očitno inspirirana iz višjega mesta. Mišljenje vodilnih abesinskih krogov je, da so italijanski glasovi o zmagah v Tembijenu prenašani in pretirani. Poročila italijanskih agencij in listov imajo samo namen preplašiti abesinsko prebivalstvo.

V zadnjih bojih pri Amba Aradamu in Amba Alagiju ne moremo govoriti o italijanski zmagi in o abesinskem porazu, temveč so se vojske rasov Kasa, Sejuma in Mulugele v redu umaknile in sicer iz strateških razlogov. Tudi ni res, da bi bila katerakoli abesinska armada od italijanskih čet obkoljena.

Ti abesinski izgovori so pač samo izhod za silo, ker noben dober vojskovodja ne sme nikdar poraza priznati, ampak ga predočiti kot prostovoljen umik. Se bolj pa je to njihovo izjavljanje razumljivo, če pomislimo, da vse vojne operacije vodi abesinski cesar osebno. Zato se je ves zadnji čas osebno mudil na fronti v Desisie, misleč, da bo njegova navzočnost pomagala dvigniti razpoloženje abesinskih čet. Toda Italijani so s svojim orožjem in s svojo organizacijo premagali celo čarovniški upliv neguševih osebnosti in abesinske čete pogladi v beg. To je dejstvo, ki ga danes ni več mogoče zanikati.

Addis Abeba, 4. marca. o. Vladni krogi najodločneje zanikajo, da bi bila Abesinija stopila s komurkoli v stik glede mirovnih pogajanj. — Tudi ni res, da bi bila ponudila mir Italiji di-

rektno. Izmišljena je vest o potovanju bivšega abesinskega poslanika v Rimu v Italijo.

Sraziani napada

Asmara, 4. marca. Italijanske čete so pri Negeliju prešle v ofenzivo, ki jo je otvorilo letalstvo. Začetek te ofenzive smatrajo kot uvod v nov velik splošni napad Italijanov na južni fronti, ki se bo izvršil v najkrajšem času, ker je generalu Grazianiju uspelo, da je naglo pregrupiral svoje čete.

Na severni fronti so italijanske tehnične čete zgradile 80 km novih cest med zadnjimi boji. Iz Masaua so v dveh dneh z avtomobili pripeljali na fronto 1500 mul. Med bitkami so na bojiščih postavili 800 radijskih postaj za prenos povelj. Zmagi pri Amba Alagiju so v veliki meri odločile italijanske tehnične čete.

Rasi beže

Neguš na čelu izbranih čet

London, 4. marca. Reuter poroča: Zaradi poslabšanja vojnega položaja, ki je bil pred nekaj časa za Abesince še sijajen in je danes brezupen, so armade vseh treh rasov stvarno brez vsakega pomena in samo še cesarjeve čete, ki so koncentrirane v Desisie, branijo cesto proti Addis Abebi. Ta cesta je zdaj edini važni problem za abesinsko armado, od nje je odvisna usoda prestolnice. Zato je abesinski cesar večeraj krenul na čelu svojih najizbranih čet in garde proti jezeru Ašangi, da osebno brani, tudi za ceno svojega življenja, dohod v prestolnico. Po mnenju poznavalcev je to

Mišljenje angl. voj. atašeya

London, 4. marca. o. Z ozirom na italijansko-abesinski spor poroča Reuter, da angleški uradni krogi ne zanikajo tega, da bi delali pri pripravah za morebitna mirovna pogajanja med Italijo in Abesinijo. V zvezi s tem je zanimivo mišljenje angleškega vojaškega atašeya, ki se je zadnje čase nepretrgoma mudil v neguševem glavnem stanu v Desisie. Po mnenju tega vojaškega strokovnjaka si je Neguš toliko na jasnem o vojaškem položaju na frontah, da ne bo opustil nobenega koraka, ki mu ga narekuje pamet. Neguš je angleškemu atašeyu tudi izjavil, da bi smatral angleške predloge glede mirovnih pogajanj za zelo umestne in sprejemljive.

Ras Sejum in Kasa bežita

Džibuti, 4. marca. S severne fronte poročajo, da sta ras Kasa in ras Sejum s svojo najmočnejšo gardo pobegnili s fronte in od svoje armade ter prekoračila reko Takaze. Njuni armadi sta v popolnem razsulu.

Italijansko brodogradje okoli Malte

Senzacionalna odkritja angl. admirala

London, 4. marca. Havas poroča: Admiral Sir Rogers Keys je sinoči predaval v konservativnem krogu v Oxfordu o vojaškem položaju na Sredozemskem morju. Pri tem je prišel na dan z nad vse zanimivimi in presenetljivimi odkritji, o delavnosti italijanske mornarice na Sredozemskem morju. Gibanje italijanskega brodogradje je bilo zadnje tedne nad vse živahno. Najznačilnejše in za Angleže najbolj pomembno dejstvo pa je to, da je italijanski ministrski predsednik dal baje povelje za mobilizacijo vse italijanske mornarice, ki naj se

zbere in križari v primerni razdalji okrog Malte. Angleški opazovalci in izvidniške ladje so ugotovile zadnje čase, da so se v neposredni bližini Malte začele pojavljati na površini zdaj tu, zdaj tam italijanske podmornice. Ko so angleške ladje stopile v zvezo s poveljniki italijanskih podmornic, so ti začudeni izjavljali, da so se zmotili, in da so mislili, da se nahajajo v tripolitanskih vodah. Predavanje angleškega admirala in pomorskega strokovnjaka je vzbudilo veliko pozornost in bo imelo najbrž odziv v poslanski zbornici.

Starhemberg v Rim

Dunaj, 4. marca. AA. Uradno se objavlja, da je podkancelar Starhemberg snoči odpoval v Rim. Knez Starhemberg je poslal Mussoliniju sledečo brzojavko: Zvezani v skupni borbi s fašistično Italijo avstrijski Heimatschutzlerji doživljamo z vami veselje in bolečine naših tovarišev v Italiji. Z velikim veseljem nas zato navdajajo zmage in uspehi zadnjih dni in pošiljamo vaši ekscelenci naše iskrene čestitke za bodočnost v znaku fašizma.

Atene, 4. marca. AA. Havas poroča: Listi pišejo, da bo najbrž namesto generala Papagosa imenovan za vojnega ministra general Strimber, ki je vodja kraljeve vojne hiše.

Grška armada in politika

Atene, 4. marca. b. Atenska uradna agencija izjavlja iz uradnega vira, da so brez podlage govorice, ki so se razširile, češ da se je grška vojska izrekla proti sestavi vlade po tej ali oni veliki stranki. To ni res, armada je po svojih zastopnikih sama izjavila, da ne bo mogla sodelovati in podpirati nobene politične skupine, ki bi se vezala s komunisti, to je s stranko, ki že po svojih načelih zahteva socialni in politični nered in nemir.

Nenavaden pojav

Iz Berlina. V teku zadnjih mesecev je veliko število upravnih uradnikov izstopilo iz narodnosocialistične stranke. Ker je to število dovolj veliko, je notranje ministrstvo odredilo, da se mora poslej v vsakem slučaju izvesti preiskava. Rezultat preiskave bi lahko bil ta, da bi bili ti uradniki odpuščeni iz državne službe.

550 let univerze v Heidelbergu

Iz Berlina: Univerza v Heidelbergu je preklicala vabila, ki jih je bila poslala britanskim univerzam za udeležbo proslave 550 letnice heidelberške univerze. Tako je sklenila zato, ker so britanske univerze odpovedale udeležbo svojih delegatov pri tej proslavi.

Neapelj, 4. marca. AA. Havas poroča: Ob priliki velikih verskih in patriotskih manifestacij sta nad parnikom, ki je peljal ikono Matere božje v Vzhodno Afriko, leteli dve letali in metali rože na krov. Menijo, da se je čudotvorni sliki poklonilo nad pol milijone ljudi.

Neapelj, 4. marca. AA. Pred odhodom slike Matere božje v Vzhodno Afriko je sliko pozdravil in blagoslovil kardinal Ascales, obdan od velikega števila dostojanstvenikov. Ko je blagoslovljal sliko, so v luki žvižgale vse sirene.

Uremenska poročila

Slov. Bistrica: +1, pooblačilo se je, megleno, 20 cm južnega snega.
Bled-jezero: +1, lahka megla.
Kranjska gora: —2, barometer stoji mirno, na 40 cm starega snega 30 cm sneža.
Rateče: —2, barometer stoji mirno, na 40 cm starega snega 30 cm sneža.
Vršič, Krnica, Tamar: 200 cm snega, prišč, smuka idealna.
Velika Planina: —4, zapadlo 60 cm snega, na vrhu 10 cm prišča.
St. Janez ob Boh. jezeru: —3, zapadlo 20 cm snega.
Zlatorog za Komno: 80 cm novega snega, zgoraj suh.
Erjavčeva koča na Vršiču: —4, 2 metra snega.

Habsburška slovesnost v aprilu

Dunaj, 4. marca. b. Po vesteh iz verodostojnih virov bo habsburški nadvojvoda Evgen, ki ga smatrajo za voditelja avstrijske aristokracije in še posebej za predstavnika habsburškega rodu, povabil v začetku aprila vse člane habsburške hiše v madžarsko mesto Raab. Tam se bo sestal nekaj hišni svet bivše avstrijske vladarske rodbine ter se bodo njegovi člani razgovarjali o poteh in sredstvih, ki jih je treba porabiti za to, da se habsburško gibanje razširi in da pridobi na učinkovitosti. Pri tej priliki bodo končno veljavna razčistila vprašanje restavracije Habsburžanov, tako v Avstriji kakor na Madžarskem. Ugotovili bodo, kakšne so

šanse in kakšno je razpoloženje prebivalstva za Ottona. Dogovorili se bodo tudi glede propagande na Madžarskem, ki jo mislijo podvzeti z vso silo in z vsem elanom. Člani habsburške hiše smatrajo, da je zdaj zadnji čas, da se z vsemi silami vržejo na delo za svoj pokret, če hočejo, da bo uspel. Ob tem zborovanju bodo tudi preresetali splošni evropski politični položaj, v kolikor se nanaša na njihovo vprašanje. Dogovorili se bodo tudi o taktiki, ki jo je treba zavzeti pri različnih evropskih dvorih, kateri zavzemajo do Habsburžanov zelo odklonilno stališče.

Kdo vse pojde kmalu v Rim

Dunaj, 4. marca. o. Večerašnje vesti glede potovanja avstrijskih državnikov v Rim, in glede nove orientacije avstrijsko-italijanske politike z ozirom na Malo zvezo, izjavlja pisarna avstrijskega kanclerja, da bo zvezni kancler dr. Sušnič odpoval v Rim v drugi polovici meseca marca. Njegovo potovanje se bo izvršilo takoj, ko odide iz Rima češoslovaški ministrski predsednik dr. Milan Hodža. Snoči pa je odpoval v Dunaja v Rim podkancelar knez Starhemberg, da obišče predsednika italijanske vlade Mussolinija, kakor je bilo to že napovedano. Pač pa ne marajo dunajski krogi povedati, koliko časa bo Starhemberg v Rimu ostal, in ali bo počakal obiska dr. Hodže.

Tudi Madžari

Dunaj, 4. marca. o. V zvezi z vestmi o potovanju avstrijskih državnikov v Rim, ki bodo baje šli proslavljati obletnico avstrijsko-italijansko-madžarske pogodbe, poročajo, da bodo hkratu s kanclerjem Sušničom odpovali v Rim še avstrijski zunanji minister Berger-Waldenegg, predsednik madžarske vlade Gömbös in madžarski zunanji minister Kanya. Kakor je ta vest navidez presenetljiva.

Sirija je zmagala

Jerusalem, 4. marca. o. Oficijska izjava francoskega visokega komisarja za Sirijo zagotavlja in obljublja sirskim nacionalistom, da se bo v najkrajšem času sklenila nova pogodba med Sirijo in Francijo. Po tej pogodbi bo Sirija dobila isti položaj in iste pravice, kakršne ima v angleškem imperiju Irak. Francija ne bo nasprotovala notni sirski republiki, skrbela bo samo, da se zagotovi varstvo narodnih manjšin, zakar se je obvezala pred Društvom narodov. O točkah nove sirske ustave se bo z visokim komisarjem pogajala posebna komisija 6 članov, v kateri bosta dva ministra sedenja sirske vlade in pa štirje zastopniki sirske nacionalistične stranke.

Narodna skupščina

Včeraj sta prišla pred narodno skupščino proračuna pravosodnega ministrstva in ministrstva za prosveto. K prvemu proračunu je podal daljši eks-pozé dr. Miškulin. Obravnaval je pravosodno politiko današnje vlade in se na kratko pobavil z metodami, ki so jih uvajali v pravosodno ministrstvo vsi režimi od zedinjenja sem. Govoril je dalje o unifikaciji državlanskega zakonika in o reorganizaciji sodišč. V najnovšem času je vlada organizirala 44 okrajnih sodišč, 20 okrajnih in 20 državnih tožilstev in vse to z običajnimi sredstvi proračuna. V novem proračunu je predvidenih za ljubljansko apelacijsko sodišče 58 sodnih pripravnikov (doslej 28) in 25 dnevničarjev. V kratki debati je bil proračun sprejet z dopolnilnimi predlogi vred.

Dolg eks-pozé o prosvetni politiki vlade je podal prosvetni minister Dobrovoje Štošovič. V svojem poročilu je navajal zelo zanimive številke o stanju našega celokupnega šolstva. Od zedinjenja pa do danes je naraslo število osnovnih šol od 5610 s 650.000 učenci in 11.000 učitelji na 8490 osnovnih šol z 2.374.000 učenci in 26.700 učitelji. Število gimnazij je v isti dobi naraslo od 120 šol z 42.700 učenci in 2050 profesorji na 181 šol z 102.000 dijakih in 4800 profesorji. Do zedinjenja sta bili le vseučilišči v Zagrebu in Belgradu, vsako s tremi fakultetami, danes je v državi troje vseučilišče z 20 fakultetami, na katerih je 14.611 študentov in 858 profesorjev. Minister je ugotavljal s to statistiko, da je šel razvoj srednjih in visokih šol bolj naglo, kakor na razvoju ljudskih šol. Radi pre-

Zadnji poziv iz DN za mir

Zeneva, 4. marca. Na seji odbora 13, ki se je vršila večeraj popoldne, so sprejeli naslednjo resolucijo:

»Odbor 13, ki razvija svojo delavnost na temelju naročila, ki mu ga je dala Zveza narodov s svojo resolucijo z dne 19. decembra, naslavlja vladama obel držav, ki sta v vojnem stanju, poziv, da začeta pogajanja za ustavitev sovražnosti in za poravnavo spora v smislu pakta Zveze narodov in v skladu z njegovimi odredbami. Odbor 13 se sestane 10. t. m., da bo proučil odgovore obeh vlad. Do 10. t. m. bodo še naprej zasedali strokovnjaki

odbora 18, da pripravijo vse potrebno za poostre-
tež sankcij, če ta poizkus odbora 13 ne bo uspel.»

Zeneva, 4. marca. b. V zvezi z vestmi, da je Neguš ponudil italijanski vladi mir in da je pri tej ponudbi osebno posredoval sam angleški kralj, izjavljata tako London, kakor abesinsko poslanstvo v Londonu, da so vse te vesti brez podlage. Če italijanski ministrski predsednik ne bo odgovoril v 48 urah na poziv odbora 13 pozitivno, bo angleška vlada z vsemi silami nadaljevala svoje delo za poostrežitev sankcij.

Angleška mornarica

Iz Londona. Današnji »Daily Telegraph« priobčuje članek svojega strokovnega pomorskega urednika, ki pravi, da bo letošnje leto spuščeni v morje najmanj 34 novih britanskih rušilcev.

nje odpravil z ugotovitvijo, da je že v časopisju obrazložil svoje stališče. S tem je ostalo to vprašanje zaenkrat še odprto.

Zanimive so tudi številke, ki jih je Štošovič navajal o stanju višjih narodnih šol (ljudske šole s 6., 7. in 8. razredom). Te šole obiskuje 112.000 šolarjev, a od teh samo v Sloveniji 56.000 učencev.

Nato se je bavil z notranjo organizacijo osnovnega pouka, poudaril odločitve vlade, da bo preuredila položaj in višino nadzornišva, dalje bo preuredila disciplinske določbe pri učitelstvu, ker hoče disciplinsko razsojanje učitelstva podrediti banovinskim in disciplinskim sodiščem in vrhovnemu disciplinskemu sodišču pri prosv. ministrstvu. Minister je nadalje potrdil, da bo radi prevelike produkcije učiteljskih kandidatov tudi v naprej upošteval postopek, s katerim se omejuje dostop na učiteljska, odnosno ukinejo nekateri letniki za nekaj let.

Nato je minister govoril o srednjih šolah, v katere je naval velik, in ki kažejo nezanimanje staršev za šole praktičnejšega značaja, med katere spadajo meščanske šole. Ugotovil je, da sicer obisk meščanskih šol narašča, vendar ta porast še daleč ni v pravem razmerju z onim na gimnazijah. Ker ima prosvetno ministrstvo v svojem seznamu preko 1000 brezposelnih proforsorskih kandidatov, se je odločilo, da bo tudi v naprej take naštavljalo na meščanske šole, ker primanjkuje profesorjev z višjo pedagoško šolo. S tem je bilo načeto vprašanje slušateljcev univerz, za katere trdi minister, da jih je odločno povečati. Vlada študira pota, s katerimi bi to vprašanje uredila. Minister se izjavlja za to, da bi bilo treba uvesti pri vstopu na univerzo stroge in javne sprejemne izpite. S tem bi se izbralo najboljšo, dvignilo bi se vseučiliško delo in razbremenil državni proračun. V novem proračunu je za vse univerze predvidenih 77.260.000 Din izdatkov.

Po kratki debati je bil proračun prosvetnega ministrstva sprejet.

Prosvetni minister se je dotaknil nato tudi vprašanja nastajajočih učbenikov, vendar je to vpraša-

Tropa vranov na mrtvaški gostiji

Maribor, 3. marca.

Novi sledovi skrivnostnega zločina

Dne 13. februarja smo poročali v »Slovenskem domu« o skrivnostnem zločinu, ki razburja ljudstvo na Kapli na Kozjaku že skoraj leto dni. Dne 29. aprila lani se je odpravil z doma na občino na Brezno posestnik Anton Kozjak in od takrat ga ni videla več živa duša v domačem kraju. Skoraj leto dni so poizvedovali za njim tudi orožniki, lovili na ušesa čudne novice, ki so se širile o zagovetki med ljudmi ter zraven vneto vršili preiskavo, da bi skrivnost razjasnili. Kakor smo že poročali 13. februarja, so slednjič aretirali sina pogrešanega posestnika, mladega Antona Kozjaka, zaradi suma, da ima očetovo življenje na vesti. Indicije, ki govorijo proti mlademu Kozjaku, so precej tehtne. Njegov pogrešan oče se je nahajal 10 let v mariborski kaznišnici zaradi umora lastnega brata ter se je vrnil šele koncem leta 1934 domov. Tam je našel gospodarstvo v neredu. Vso oblast si je bil med očetovo odsotnostjo prisvojil sin Anton, ki je prodajal les iz očetovih gozdov, denar pa zapravljaval. Ko je oče prišel domov ter zahteval obračun, sta trčila s sinom skupaj. Sin se je potem nekoliko spameloval, značilno pa je, da je zopet začel prodajati les iz gozda, čim je oče odšel na občino v Brezno, da se s te poti nikoli več ne povrne domov.

Kje se nahaja posestnik Kozjak?

Največja uganka vse afere je, kje se nahaja pogrešani Anton Kozjak. Ljudje so ga videli, kako je šel iz Kaple na Brezno, da prijavi neke nove kočarje, ki so se vselili na njegovo posestvo. Iz Brezna je bil namenjen v Zagreb k svoji hčerki. Doma so bili prepričani, da je res odpotoval v Zagreb in se za njegovo odsotnost dolgo niso zmenili. Šele čez več tednov so pisali hčerki, ki pa je odgovorila, da očeta v Zagreb sploh ni bilo. Potem so prijaviteli slučaj orožnikom. Ti so poizvedovali po službeni poti, pa so tudi njihova prizadevanja bila zaman. Nato je začela vsa Kapla z mrtlično vneto iskati pogrešanega Kozjaka. Ugotovili so, da na občino v Brezno ni prišel. Tudi na poti ga ni nihče srečal, dasi je steza od

Kaple na Brezno zelo prometna. Moral je tedaj ostati nekje v okolici domače vasi in v tej smeri se je potem vršilo iskanje.

Tropa vranov se gosti

Takrat so se začele širiti po Kapli poleg sumničen, da je sin Anton morilec svojega očeta, še druge čudne govorice. Prebivalci so spravljali v zvezo z nestankom posestnika Kozjaka tudi druge, čisto tuje ljudi. Naše so se pričle, ki so šušljale, da so bile s pogrešanim pri neki posestnici, katero je prišel terjat za denar, ki ji ga je bil pred leti posodil. Takrat je med upnikom in dolžnico nastal preprič, v katerem je žena izrekla hude grožnje. — Potem je prišel vmes slučaj z Roza Altenbacherjevo. Ta je sosedu Francu Črešniku pripovedovala razburljivo novico. Prejšnjega dne je šla na poti skozi dolino Kislega potoka po tako zvanem Kozjakovem lesu. Čudno se ji je zadelo, ko je začela silovito vranje krakanje ter zagledala celo tropo ptic nad nekim mestom v bližini potoka. Podala se je tja ter zagledala jato vranov pri strašni gostiji. Ptice so obletavale na tleh ležeče truplo, ki je bilo pokrito s praproto in vejevjem, sedale na mrtveca ter kljuvale z njega meso. Zraven je brnel okrog trupla cel roj muh in druge golazni. Stopila je bliže ter prepoznala v ležečem truplu pogrešanega Antona Kozjaka. — Prestrašena je potem zbežala. Črešnik se je podal takoj v družbi Altenbacherjeve v gozd, toda na pokazanem mestu trupla ni našel. Pač je bilo v okolici še vse polno vranov in muh, od Kislega potoka do mesta, kjer naj bi bil ležal mrtvec, so se še poznali sledovi človeških nog, izginili so pa v potoku in trupla ni bilo nikjer.

Ali je Roza Altenbacher res sanjala?

Sedaj je se slučaj čudno zapletal. Črešnik je prijavitel orožnikom, kaj je slišal od Altenbacherjeve, ta pa se naenkrat ni mogla ničesar več spominjati. Pripovedovala je samo, da se ji je sanjalo, kako leži truplo pogrešanega Kozjaka v gozdu in svoje sanje je pripovedovala potem Črešniku, ki se je podal res v gozd, pa seveda ni mogel ničesar najti. Pri tej izpovedbi je lansko poletje trdovratno obstala, dasi so jo orožniki še parkrat zaslišali. Dobili so pa vtis, da deluje na Alten-

bacherjevo močan strah in to so podkrepile tudi izjave ljudi, katerim se je Altenbacherjeva zapalala, da se močno boji, ker je nekaj govorila o pokojnem Kozjaku. Nekdo ji je zaradi tega zagrozil, da ji bo »zavil krof, če žugne le še eno besedo«.

In vendar niso bile sanje

Letos, ko je bil aretiran sin pogrešanega posestnika Anton Kozjak mlajši, so pričeli orožniki zadevo zopet energično preiskovati. Zopet je bila zaslišana Roza Altenbacher. To pot ni več zatrjevala, da je sanjala o najbližji trupla. Čisto za trdno je izjavila, da je mrtveca res videla v gozdu in v njem prepoznala pogrešanega posestnika Kozjaka. Bala se je potem priti z besedo na dan, ker so ji neki ljudje grozili, da bodo še z njo tako napravili.

Neznanci kopljejo jama...

Oglasila se je še druga priča. Mož ve povedati, da je šel v noči od ponedeljka, ko je Altenbacherjeva videla pri Kislem potoku truplo pokojnega Kozjaka, pa na torek, v bližini dotičnega mesta. Visoko gori nad potokom poleg velikih borovcev je videl neke luči. Čulo se je od daleč za molko udarjanje motik in kramпов, kakor da nekdo koplje jama. Pričo, ki ni ničesar vedela o tem kar je bila podnevi Altenbacherjeva opazila, je popadel pri tem skrivnostnem nočnem prizoru tak strah, da si mož ni upal v bližino samotnih kopačev, ampak je zbežal, ker so ga nosile noge. Imel je vse skupaj za skrivnostno prikazen in si dolgo ni upal nikomur nič pripovedovati.

Vsakemu 1000 Din za umor

Orožniki so sedaj na podlagi ponovnih poizvedb aretirali nove ljudi. Vršili so preiskavo v smeri, kakor je kazala ljudska govorica in sum se je zgostil okrog neke posestnice in dveh drvarjev. Ljudje govore, da je obljubila posestnica obema drvarjema vsakemu po 1000 Din, če starega Kozjaka ubijeta. Kaj je na tem resnice, bo pokazala nadaljnja preiskava. Zaenkrat vsi trije aretiranci vsak sum odločno zavračajo. Ko pa bo izginil v gozdovih nad Kaplo sneg, bodo poskušali z novim iskanjem, da vendarle morda pridejo na sled skrivnostnemu zločinu.

Iz Metlike

Mladinska spevoigra. V nedeljo popoldne priredila narodna šola v Metliki mladinsko spevoigro s solo pevskimi točkami in deklamacijami. Popoldanska predstava je namenjena solarski mladini. Zvečer ob 8 pa za odrasle. — Čisti dobiček je namenjen za nabavo najnujnejših potrebščin šolarski mladini. Prireditelji pričakujejo, da bodo metličani v polnem številu posetili to dobrodelno prireditve.

Kmetjska sloga. Tudi pri nas je opaziti močno gibanje med kmetjskimi posestniki za dvig cen živin. Kmetje, bodite previdni pred prekupčevalci, da ne bo razočaranj. Počakajte, potrpite s prodajo, da vas v teh težkih časih ne zadene še nov udarec, da ostanete brez živine.

Pevski koncert, ki ga je priredil oktet prosvetnega društva »Triglav« iz Karlovca v dvorani narodne šole v Metliki je materialno kakor moralno popolnoma uspel. — Želja metličkih pevcev je, da se jih nekdo resno poprime in jih spravi na višino, na kateri so pred leti že bili.

Preiskava zaradi avt. nesreče

Policija nadaljuje preiskavo v zadevi avtomobilske nesreče, ki se je pripetila v noči na ponedeljek in katere smrtna žrtev je postal Usar.

Ugotovitve obdukcije

Kakor smo že poročali, so v mrtvašnici splošne bolnišnice obducirali pokojnikovo truplo. Obdukcijo sta izvršila zdravnik dr. Suher in dr. Dougan. Ugotovljeno je, da je Usar umrl zaradi pretresa oziroma otrpjenosti možganov. — Smrtonosni sta bili dve poskodbi: prelom lobanje in zmečkanje možganov. Tudi takojšnja zdravniška pomoč bi bila v tem primeru brezuspešna. Tudi sicer so bile na glavi številne poškodbe, vendar te poškodbe niso bile smrtno nevarne.

Priče

to so pred vsem očividci dogodka, izjavljajo, da je avto vozil s precejšnjo brzino. Obe priči, ki sta se vozili z Debeljakom, potrjujeta, da so bili vsi trije dobre volje, ne moreta pa točno povedati, s kakšno kilometrsko brzino je Debeljak vozil. — Vračali so se z izleta, ki so ga napravili v Križe pri Trzinu.

Strokovnjaki

trdijo, da je nemogoče voziti s Fiatom, kakršnega ima dr. Debeljak, z brzino 80 km na uro. Tak avto da sploh ne more doseči take brzine niti na popolnoma ravni cesti.

Mitrovica pod vodo

Sava 8 metrov nad normalo

Včeraj je Sava začela naglo naraščati in se začela razlivali čez bregove. V Sremski Mitrovici je že preplavila precejšen del mestnih ulic, kar je med prebivalstvom izzvalo strašno vznemirjenje. Sicer je Sava v svojem zgornjem teku začela upadati, vendar dovajajo pritoki od Siska naprej tolike množice vode, da Sava narašča kar naprej. Povprečno je narasla Sava za skoro 8 m nad normalo. Včeraj popoldne je začela Sava v Mitrovici prestopati bregove. Vsa reševalna akcija je bila takoj alarmirana, ker voda grozi mestu od vseh strani. Kljub nevarnosti, ki grozi, pa so se meščani slabo odzvali pozivu na reševanje, tako da sta na delu le vojska in ognjegašci. Nasipi, ki so mesto varovali pred poplavlami, se niso izkazali dovolj močne, ker voda prodira delno pod njimi ter jih s tem izpodkopa, delno pa lije preko njih. Tudi iz drugih krajev Srema prihajajo vznemirljive vesti, da Sava poplavlja ozemlje daleč

naokoli. Doslej so izračunali, da je Sava preplavila preko pol milijona ha zemlje v vsem svojem toku. Tako so morali nekatere kraje v celoti izprazniti, a v Bosenskem Samsu je voda predrila v mestu in ga vsega preplavila, tako, da je mogoče pluti po cestah samo e čolmi. Kljub toliki nesreči, ki jo trpi prebivalstvo, pa po napovedih merilnih postaj ni pričakovati boljšega, temveč še večjih poplav. Donava istočasno naglo narašča in s tem ovira, odnosno zapira iztok Save in drugih rek v svojo strugo. S tem nastaja nevarnost še večjih poplav. Prav tako raste Tisa, ki ovira nageljši odtok donavskih voda.

Letošnje poplave so spet spravile na dan vprašanje regulacije Save v njenem skrajnem spodnjem teku, da bi se v bodoče izognili poplav, ki povzročajo letno več škode, kakor bi pa stala regulacija rečnega teka.

Koncert slov. narodne pesmi

ob 30 letnici Lj. Zvona

Ze več poslednjih let opazamo pri nas stremjenje priti v neposrednejši stik z našo narodno pesmijo predvsem v glasbenem oziru. Važno je pri tem delo, ki ga vrši France Marolt, vodja folklorističnega inštituta Glasbene Matice in zborovodja Akademskoga pevskega zbora. Vzoredno z njegovim delom so tudi naši skladatelji pričeli iskati svojih odnosov do narodnega zaklada.

V to vrsto prireditve moramo šteti tudi koncert, ki ga je priredilo pevsko društvo »Ljubljanski zvon« ob 30 letnici svojega obstoja v ponedeljek, dne 2. marca.

»Ljubljanski zvon« je eno izmed najstarejših slovenskih pevskih društev. V predvojni dobi je bilo predvsem narodno obrambno, po prevratu se je pa od leta do leta bolj približalo glasbenemu delu, zajemajoč kar najbolj iz naroda. Zboru je dal svoj pečat zborovodja Zorko Prelovec, ki ga je vodil nad 20 let; posebno zaslugu pa si je pridobil Prelovec z urejanjem pevskega glasila »Zboric« v društveni izdaji. »Zboric«, ki so izhajali 10 let od leta 1925 dalje, so prinašali vsakovrstne zborne in samospeve vseh živečih slovenskih skladateljev ter književno prilogo z glasbenimi razpravami in poročili. Bili so tudi glasilo Hubadove in Ipavčeve pevške župe.

Zadnji leti vodi zbor Dora Matul. Matul, po rodu Ljubljancin, je dovršil gimnazijo in študiral glasbo na šoli Glasbene Matice. Odločilen vpliv na njegov odnos do zborovske glasbe pa je imel poleg Preloveca F. Marolta, ki je duhovni oče ponedeljskega koncerta. Potem, ko nam je Akademski pevski zbor podal vrsto koncertov narodne pesmi v dobrih prireditvah in odlični izvedbi moškega zbora, smo zdaj slišali narodno pesem v mešanem zboru.

Nov uspeh našega Žnidarja

Na vojaških tekmah v Chamoni, ki so se jih udeležili francoski, češki in jugoslovanski vojak, so se vršile tekme tudi v smuku in slalomu.

Za Jugoslovane je startal edino naš olimpijski tekmovalca Emil Žnidar, član jeseniškega ASK Gorenjca, ki služi svoj redni vojaški rok. V Chamoni je odšel kot rezervni član celotnega jugoslovanskega moštva in je kot tak tudi startal v smuku in slalomu. Proga, na kateri so se tekme vršile, je bila zelo lepa, ampak izredno težka in je Žnidar pri treningih na progi zlomil dvoje dil. Dolga je bila 3 km, višinska razlika pa je znašala 600 m. Na dan pred tekmami je zapadel nov eneg, tako da so tekmovali v najhujšem pršiču. Tekem v smuku in slalomu se je udeležilo 60 tekmovalcev.

Zmagal je pred vsemi član jugoslovanskega moštva Emil Žnidar, ki je v smuku dosegel čas 3:17 sekund; enako je zmagal tudi v slalomu. Bil je daleč najboljši od vseh tekmovalcev, moral pa je voziti izredno previdno, da ni na težki progi padel in si zlomil dil; voziti je moral izredno previdno in je progo v smuku izvozil brez padca.

Ob teti priliki je prišlo v Chamoni do zelo

važnega sklepa med francoskimi in jugoslovanskimi smučarskimi krogi. Na podlagi tega dogovora je bilo sklenjeno, da bosta francoska in naša moštva izmenjala prihodnje leto vojaško zastopstvo. Prihodnje leto bodo 4 naši vojaški tekmovalci odšli v Francijo, kjer bodo trenirali pod vodstvom najboljšega francoskega tekmovalca v alpski kombinaciji Altaisa. Stiri francoski vojaški tekmovalci pa bodo prišli prihodnje leto v Planico, kjer bodo trenirali skoke.

Vodstvo našega vojaškega tekmovalnega zastopstva je imel podpolkovnik g. Popovič.

★

Tekma za pokal TK Skale na Rožici dne 8. marea. Turist. klub »Skala«, podr. Jesenice, priredi 8. t. m. na Rožici tekmo v alpski kombinaciji za bukov pokal. Start ob 10. Pogoji: tekmovalci smejo le člani smučarskih klubov starejši od 28 let. Pokal si pridobi klub s tremi najboljšimi tekmovalci, ki skupno dosežejo najboljši čas. Po tekmi za pokal se tekmuje v isti kombinaciji za alpsko prvenstvo Gorenjske po posebnih pravilih. Prireditve se zavrhši s tekmo neizvežbanih na kratki progi. Tekme

Kradel je denar, hranilne knjižice, srebrnino, obleko...

Celje, 3. marca.

Pred malim senatom celjskega okrožnega sodišča v Celju so sedeli danes na zatožni klopi sami mladi prijatelji tuje lastnine. Najznamenitejši med njimi je gotovo 23letni ključavničarski pomočnik Colner Jožef iz Hrastnika. Obtožnica mu očita več težkih grehov, po številu tri. Najprej je bil Colner obtožen, da je v noči od 20. na 21. decembra preteklega leta izvršil pri steklarju Novotniju Adolfu v Hrastniku vlomno tatvino in ga oškodoval za večjo vsoto. Odnesel je 800 Din gotovine, eno hranilno knjižico Češke industrijske banke v Ljubljani, glasečo se na 20.000 Din, drugo hranilno knjižico iste banke, glasečo se na 11.000 dinarjev, raznih oblačil, mesno konzervo, žepno uro in srebrno dozo v skupni vrednosti 1885 Din, dalje 20 italijanskih centezimov, 10 čeških kron in 1 elui za pršan, katerega vrednost ni ocenjena. Vsekakor se je Colnerju ta prva akcija sijajno posrečila in tudi splačala. Drugič se je pregrešil po obtožnici, časovno seveda že prej v noči od 3. na 4. aprila lanskega leta, ko je odnesel steklarni v Hrastniku 10.000 Din gotovine, zlato uro in zlato

veržico, oboje v skupni vrednosti 800 Din. Tretji greh je napravil Colner v noči od 18. na 19. oktobra lanskega leta, ko je z enakim namenom razbil okno v pisarni Steklarne v Hrastniku, a je bil pregledan opažen in prepoden, torej se mu načrt ni posrečil.

Colner je bil zaposlen kot ključavničar v Steklarni v Hrastniku. Najbrže se mu je zdelo, da je zaslužek premajhen, zato je hotel zaslužiti nekoliko tudi postrani. Kot ključavničar ima vse predpogoje, da si lahko napravi za ta plodonosni posel potrebno orodje. Res si je sam izdelal razno vlomniško orodje, s katerim je šel potem na delo, in kakor je razvidno iz naštevavanja njegovih akcij, ne brez uspeha.

Colnar priznava tatvino, ki jo je napravil v škodo Novotnija in poskus vlom v Steklarno, zanika pa drugo tatvino v Steklarno. Glede te druge tatvine je pa sam priznal orožnikom vse in jo tudi v seh podrobnostih opisal. To drugo tatvino je priznal tudi preiskovalnemu sodniku v Laškem pri prvem zaslišanju, kar mu pa ni dosti pomagalo. Obsojen je bil na eno leto in deset mesecev strogega zapor.

Nesreče in napadi se množe

Celje, 3. marca.

V zadnjem času se število žrtev nesreč in raznih napadov, ki iščejo pomoči v celjski bolnišnici, od dne do dne bolj množi. Ne mine skoraj dan, da bi celjska bolnišnica ne sprejela po več žrtev raznih nesreč, ki so v glavnem posledica neprevidnosti, ter številne žrtve raznih surovih napadov. Naval v celjsko bolnišnico je vsak dan večji in je bolnišnica prav v ponedeljek dosegla rekord v številu sprejemanja bolnikov. Kirurški oddelek je popolnoma zaseden. V zadnjih dneh so se ponesrečili: Spajzer Marija, žena rudarja, stara 52 let, iz Dola pri Hrastniku, je v ponedel-

jek ob pol 7 zjutraj padla in si nalomila desno roko. Doma je padla tudi 83letna občinska reva Stropnik Ana, stanujoča v Celju, Breg 14. Pri padcu si je zlomila več reber.

Lončariča Franca, 50letnega posestnika od Sv. Florijana pri Rogatecu je na njegovem domu napadel sosed Kunstek Ignac s pestmi in ga poskodoval po glavi in prsnem košu. Žrtev surovega napada je postal tudi 25letni posestnikov sin Cajzek Franc, iz istega kraja. V nedeljo sta ga ob pol 10 zvečer napadla z železnim drogom krojač Anton Kidrič in posestnikov sin Avgust Artič, oba od Sv. Florijana pri Rogatecu in ga težko poskodovala po glavi.

Drobiž iz domovine

Prijeta delavdanta

Pred nekaj dnevi se je v Belgradu pojavil svetovnoznani francoski detektiv Jaques Amis, znan tudi pod imenom »pariški Sherlock Holmes«, a posebnim poslanstvom. Zasledoval je dva francoska državljana, ki sta vsak v svojem podjetju, kjer sta bila zaposlena, poverljiva velike vsote frankov. Bila sta to Maurice Lucien in Martha Redon. V začetku februarja sta nenadoma izginila iz Pariza, z njima je izginilo tudi 600 tisoč frankov.

Obe pariški podjetji sta se takoj obrnili na najspretnejšega pariškega detektiva in ga poslali na sled za pobeglima tatovoma. Prebrisani detektiv je kmalu dognal, da sta Maurice in Redon pobegnila z rednimi potnimi listi preko meje in se odpravila na Balkan. Že po kratkem času je bil detektiv na pravi sledi, sledil jima je korak za korakom, vendar je povsod prišel za njima prekasno. Zgolj po naključju sta mu odnesla vedno svoje pete. Pariški detektiv je šel najprej v Romunijo, a odtod ga je sled vodila v Jugoslavijo. V Belgradu je stopila v delo tudi belgrajska policija, ki je obvestila vse policije v naši državi o francoskih beguncih. Včeraj pa se došlo v Belgrad poročilo zagrebške policije, da so tamkaj aretirali iskana begunca, ki sta bivala tam že nekaj dni v hotelu »Palace«. Zagrebška policija je izprala vest grobnikom, ki sta skesanu priznala svoje grehe in oba zatrjevala, da sta še sama mislila vrniti v svojo domovino.

Maurice je trdil, da je prejel od svojega odvetnika obvestilo, da je njegova tvrdka dejala, da je pripravljena poravnati se z njim na miren način. Gospa Redon pa je bila vsa žalostna in je neprestano jokala. Za nadaljnjo njihovo usodo bodo pa poskrbela francoska sodišča.

Lahkovernost

Pred nekaj dnevi je prišla v Zagreb neka ciganka in iskala s svojimi čarovnijami med lahkovernosti žrtev, posebno pa med ženskim svetom. Kljub temu, da pogosto prihajajo v javnost taki slučajni in zlorabljeni lahkovernosti, ki jo ljudje tako radi poklanjajo neznanem, se vendar dobe ljudje, ki nasedajo ciganskim trikoma. Imenovana ciganka je iz kart prorokovala neki zagrebški gospe življenjsko srečo ter se sredi največjih obetov nenadno zresnila in gospe povedala, da bo čez devet let umrla, če ji ne pokaže svoje zlatnine. Gospa se je seveda zbalala za svoje življenje, brez obotavljanja je odprla skrinjico svojih zakladov in prinesla ciganki vso svojo zlatnino, večino okrasje. Prebrisana ciganka je zlatnino pobrala in odšla z obljubo, da se bo čez nekaj dni povrnila. Kaspada je gospa na izpolnitev obljube brezuspešno čakala. Ciganka ni bilo od nikoder. Šele sedaj se je v prevarani gospe vzbudil sum in kes nad lahkovernostjo, ki jo je tako drago plačala in je zadevo javila policiji. O ciganki pa policija doslej ni mogla najti nobene sledi.

Tudi v Konjicah živina dražja

Samoobramba kmetov, da dosežejo zvišanje cene goveji živini, je segla tudi v našo okolico. Prvi nastop kmetke sloge je bil včeraj, ko je bil tukaj živinski sejem. Kmetje so sluzno zatrjali pri svojih cenah, ki so jih sporazumno določili pred sejmom. Uspeh je bil prav dober. Kajti dosegli so pri kilogramu za dinar višjo ceno, kakor je bila do sedaj na tukajšnjih sejmih.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 4. februarja Kazimir.
Jutri, četrtek, 5. februarja: Evzebij.

Kaj bo danes

Verandna dvorana hotela Union: Ob 20 predavanje dr. Jože Herforta o živalstvu v gorah.
Bela dvorana hotela Union: Ob 20 predavanje gosp. dr. Andreja Gosarja »O kolektivizmu«.
Društvena dvorana Trnovo: Ob 20 predavanje min. dr. Kulovca »O muslimanih«.

Med ameriškimi Slovenci je naslov veleznanimu predavanju, ki ga bo imel Prezvišeni nadškof dr. Gregorij Rožman v nedeljo, dne 8. marca ob 11 dopoldne v veliki dvorani hotela Union. Vsi ljubljanski krogi se živo zanimajo za naše rojake onstran morja. Doslej se še nikomur ni posrečilo, da bi obiskal raztresene naselbine naših izseljencev in podal tako jasno sliko o njihovem socialnem položaju, o verski in narodni zavesti, kakor se je posrečilo našemu nadškofu na njegovi misijonski poti po Združenih državah Severne Amerike. Ni čuda, da želijo razna Prosvetna društva, verske organizacije slišati končno besedo o tem zanimivem misijonskem potu našega nadškofa. Zato bo brezdvoma nedeljsko predavanje izzvenelo v pravo izseljeniško matinejo, kjer bomo ob živi besedi našega nadpastirja in ob skoptičnih slikah slišali in občutili utripe slovenskega življa v obširnih Združenih državah. Priporočamo, da si občinstvo preskrbi pravočasno vstopnico v predprodaji v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7. Sedeži I.—XV. po 5 Din, ista cena velja tudi za sedeže na balkonu, ostali sedeži po 3 Din. Opozarjamo, da stojišč ne bo. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. Vstopnice so na razpolago od danes dalje.

V Palestino odpotuje ekscurzija Prosvetne zveze 2. aprila in pride v Jeruzalem 8. aprila zvečer. V Jeruzalemu in po Palestini bo prevzel vodstvo ekscurzije gosp. prof. ljubljanske univerze dr. A. Snoj, ki se mudi že od lanskega leta v Palestini v študijske svrhe. Veliki teden in velikonočni prazniki v Jeruzalemu bodo gotovo verski doživljeci prve vrste. Ogledajo si s pomočjo avtobusov vse svete kraje in svetopisemske zanimivosti. Dne 15. aprila se odpelje ekscurzija v Egipt, kjer obiščejo Kairo in piramide ter Aleksandrijo. Vrnejo se nazaj v domovino 22. aprila ponoči. Praznik je še nekaj mest, zato opozarjamo zlasti duhovščino pa tudi drugo inteligenco in vernike, da se lahko priključijo tej ekscurziji. Vsi stroški, t. j. vožnja, hrana, stanovanje, tako na ladji, kakor na suhem, železnica, avtobusi, vodstvo stane 8300 Din. Vsa podrobna pojasnila daje Prosvetna zveza, Miklošičeva cesta 7 v Ljubljani. Zadnji rok za prigriscenje je 9. marec. Po tem dnevu ni moč več sprejeti nobenega prigriscenja več.

Ljudska knjižnica v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7 se je zadnje čase spopolnila z vsemi novitetami slovenskega leposlovja, kakor tudi nemškega. Knjižnica šteje nad 18.000 knjig. Ima tudi mladinski oddelek. Izposujejo se tudi knjige za daljšo dobo na deželo. Odprta je od 8 do 12 in od 2 do 7, vse dneve razen praznikov in nedelj.

Klub esperantistov v Ljubljani vabi svoje članstvo na 15. redni občni zbor, ki se bo vršil v četrtek 5. marca ob 20 v klubovnem lokalu.

Akademiki in dijaki, ki se žele udeležiti tekme v Plancici v skupinah, morajo prijavitelj čimprej direktorji državnih železnic številu izletnikov, da bo mogla direkcija pripraviti zanje zadostno število vagonov in deločit, s katerim vlakom bodo ti vagoni odpravljeni v Plancico.

I. mladinski koncert nam prinaša celo vrsto arij iz oper Mignon, Vesele žene Windsorke, Gorenjski Slavček, Mojstri peveci Norimberški, Karmen, Werther, Turandot, Seviljski brivec, Angelina in Lucia die Lammermoor. Izvajata jih koloraturna sopranistinja ga. Zvonimira Župevc in operni pevec-tenorist Jože Gostič. Uvodno besedo k II. mladinskemu koncertu govori skladatelj Adamič. Pri klavirju je prof. Lipovšek. Mladinski koncert bo v nedeljo, 8. t. m. ob 11 dop. v Filharmonični dvorani. Vstopnina 3 Din.

Sodobno češko glasbo bomo slišali na ponedeljkovem intimnem koncertu Glasbene Matice ljubljanske v Hubadovi pevski dvorani. Spored izvajajo prof. Lipovšek, dr. Svára, violinist Vekjet in sopranistka Staničeva. Kakor rečeno, bo ta intimni koncert v ponedeljek, 9. t. m. ob 20 v Hubadovi pevski dvorani.

Trije svetovni mojstri — glasbeni velikani so zastopani s svojimi deli na violinskem koncertu, ki ga izvaja v petek, dne 6. t. m. ob 20 v Filharmonični dvorani violinist Karlo Rupel in pianistka Zora Zarnikova. To so: Mozart, Bach in Beethoven. Izmed slovenskih skladateljev sta na sporedu Kogoj in Škerjanc. Odlična tehnična spretnost in umetniška sposobnost obeh koncertantov nam jamčita za prvovrstno izvedbo celotnega sporeda, ki je izredno lep pa tudi težak. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Začetek ob 20

Sreda, 4. marca: Dies Irae. Red Sreda.
Četrtek, 5. marca: Gosposki dom. Red B.

OPERA

Začetek ob 20

Sreda, 4. marca: Trubadur. Gostuje Mario Simenc. Izven.
Četrtek, 5. marca: Saloma. Red Četrtek.

DRAMA

Slavni Jagodinec Jovanče Micič nas v prihodnjih dneh popelje na pot okrog sveta. Z njim bomo doživeli veseljavne dogodivščine, ki so splošno znane po vsej naši zemlji. Potovanje samo bo izvršeno v najkrajšem času, niti tri ure ne bo trajala cela pot, ki pa je izredno zabavna in polna zanimivih dogodkov. To pot nam opisuje drama slavnega Branislava Nučiča »Pot okoli sveta«. Vprizori pa jo naš dramski ansambel v zvezi z opernim zborom, orkestrom in baletom pod vodstvom prof. O. Šesta. Premijera bo v opernem gledališču.

OPERA

Tenorist Marij Simenc nastopi v sredo, dne 4. t. m. v eni najlepših Verdijevih oper v »Trubadurju« v vlogi Manrica. Gostovanje tako odličnega peva domačina je vedno velik praznik v naši operi. Leonoro poje ga. Ojdekopova. Azuceno ga. Kogejeva in grofa Luno g. Janko. Vprizoritev

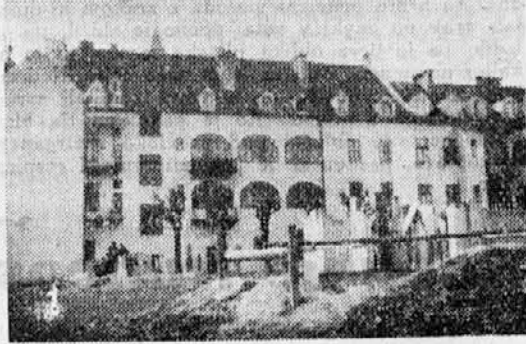
Zadnja ovira za graditev vseučiliške knjižnice odstranjena

Ljubljana, 4. marca.

Znana je borba, ki so jo morali ljubljanski znanstveni in kulturni krogi prestati, da so najprej zainteresirali javnost za idejo vseučiliške knjižnice, potem pa to idejo realizirali vsaj tako daleč, da je bilo doseženo stavbišče, da ne govorimo o neštetihih intervencijah glede finančne plati tega vprašanja.

Stavbišče

Kakor znano, je mestna občina izdala gradbeno dovoljenje za vseučiliško knjižnico na stavbišču nekdanjega knežjega dvorca ob Gosposki in

Za stavbiščem hiše pritožnikov.

Vegovi ulici. Tam že na starih mestih raziskujejo tla, da ugotovijo, ali je prostor za tako stavbo primeren. Istočasno je bilo končno veljavno odobreno tudi posojilo in tudi že likvidacija tega posojila, tako da je bilo res pričakovati, da bodo v najkrajšem času začeli graditi tako potrebno stavbo.

Zadnja ovira

Pa je prišla nova ovira, ki bi utegnila graditev zopet zavleči. Ta ovira ni prišla »od zgoraj«, kakor bi človek po dosedanjih izkušnjah pričakoval, marveč prav od strani Ljubljančanov samih. Proti pritožbenemu dovoljenju mestnega načelstva so se pritožili sosedje, ki mejijo na stavbišče, kjer naj bi stala vseučiliška knjižnica. Odvetnik dr. Josip Sajovic star, je vložil ugovor med drugimi tudi v imenu Terezije Auffenberg, Lilly Galle, Maurer Mare, Fritza Maurer in dr. Kotnika Ignaca. To so lastniki oziroma solastniki hiš št. 6 in 5 na Napoleonovem trgu.

Po olimpijskih uspehih v Ga-Pa

Za napredek slov. športa je potreben napredek šolske telesne vzgoje

Se vedno so nam v mislih krasni uspehi, katere so dosegli naši smučarji na zimski olimpijadi v Ga-Pa. Naše smučarstvo od leta do leta vidno napreduje in to je dokaz, da sloni tehnično delo JZSS na zdravju podlagi. In ta podlaga je: delo na široko. Čim bolj bo smučarstvo pri nas popularno, tem večja bo izbira tekmovalcev, tem lažje naloge bodo imeli trenerji, ki zimo za zimo izpopolnjujejo našo tekmovalsko elito.

Doseženi uspehi nam morajo kazati pot naprej in navzgor! In v tem prizadevanju naj bi sodelovala tudi šola. Hvalvredni poizkusi smučske propagande med šolsko mladino so v mnogih krajih že obrodili, velika večina pa je vendar še pasivna.

Ni več časa, da bi govorili proti športu

Mislite o športu kakor hočete, vendar je treba vselej razlikovati med zdravim in vzgojnim — in med divjim športom. In če želimo, da se za šport ogreje tudi šolska oblast, tedaj, to se razume, imamo v mislih športno orientacijo, ki mora biti le del splošne in zdravstvene vzgoje. O vrednosti športa danes nikdo več ne dvomi, na dlani pa je, da so in bodo vzgojitelji vselej prvi, ki bodo gradili športne izrodke. Vendar mladina hoče šport gojiti: tu pa je uspešna druga pot: da jo vodijo tudi v športu osebnosti, katere znajo ob vsaki priliki in vsako stvar voditi k dobremu in pllemenitemu!

Za napredek slovenskega športa je najprej potreben napredek šolske telesne vzgoje. Ne gre, da bi gojili pri šolski telovadbi vedno le redovne in proste vaje (katerih zdravstvena vrednost je le skromna), začeti je treba s pravo telesno vzgojo! Ta pa obstoja v tekih in skokih, v plezanju in plavanju, v metanju in v drugih panogah obširnega športnega programa. Z drugimi besedami: naloga šolske telesne vzgoje je, da vzgaja mladino v hitrosti in vztrajnosti, v duhu borbenosti in poguma!

Za idealen razvoj organizma

V pičlem številu ur, ki so pri nas predvidene za telesno vzgojo, se da vendar zelo veliko doseči. Samo dve leti sistematičnega dela po dve uri tedensko je potrebno, da zamore slabo razvit učence preskočiti n. pr. v višino metro, ki mu sega do pasu, dobro razvit pa mero, ki mu sega do prs in celo do vratu. Da se doseči, da ves razred skače

»Trubadurja« z gostom Simencem je izven abonmaja.

Straussova opera »Kavalir z rož«, ki je ena najlepših oper nemške glasbene literature, se bo pela prvič na slovenskem odru koncert prihodnjega tedna. Znamenito delo pripravljata kapelnik dr. Svára in režiser Debevec. V posameznih vlogah so zasedeni naši najodličnejši člani. Podrobnosti sledi.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 4. marca: 12 Kino orgle (ploščice) — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13 Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 13.15 Slovenske narodne (plošče) — 14 Vremensko poročilo, borzni tečaj. — 16 Otroška ura: Pravljičje (g. Anton Cerar-Danilo). Lisien Zvitorepka se izmaže — zvočna slika (člani Nar. gledališča). — 18.40 Pogovor s poslušalci. — 19 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.20 Nacionalna ura: Vloga Zagreba v razvoju jugoslovanske glasbe (skladatelj Dobroni). — 19.30 Prenos simfoničnega koncerta z Du naja. Bach: h-mol sulta za flavto in godalni orkester. Bruckner: VIII. simfonija (c-mol) — 21.30 Micky Jazz. — Napoved časa, vremenska napoved, poročila,

Kaj pravi ugovor

Ugovorniki uveljavljajo več razlogov, s katerimi so hoteli dokazati, da ne sme stati stavba na mestu, kamor jo hočejo postaviti. Med drugim zatrjujejo, da so si od časa potresa t. j. od leta 1895, torej tekom zadnjih 40 let, priposestvali pravico do zraka in svetlobe na dvoriščni strani hiše. Če se tja postavi sedaj stavba — tako zatrjujejo — bi bila njih stanovanja s te strani zatemnjena.

Komisija na stavbišču

Banska uprava je kot pritožna oblast razpisala za večeraj ob 9 ogled in komisijo na stavbišču samem. Komisijo so tvorili zastopniki banke uprave, vseučilišča, mestne občine, državnega pravobranilstva ter zainteresiranih strank. Komisija je raziskala vse v poštev prihajajoče okolnosti ter ugotovila, da so ugovori neupravičeni. Glavni ugovori propadejo stvarno že s pogodbo, ki jo je sklenil grof Auersperg kot bivši lastnik knežjega dvorca s tedanjimi lastniki hiš št. 5 in 6 na Napoleonovem trgu. Z zavrnitvijo teh ugovorov

Komisija na stavbišču.

bo končno — vsaj tako smemo upati — odstranjena zadnja ovira za graditev vseučiliške knjižnice.

V kratkem licitacija

Kakor znano, je odobrena tudi že likvidacija prvega obroka posojila in to v znesku 7.500.000 dinarjev. Na podlagi tega nakazila bo lahko v najbližji bodočnosti razpisana licitacija za gradbeno dela. Najprej bo razpisana pismena ofertna licitacija predvsem za dela, ki so potrebna, da se stavba dogradi vsaj v surovem stanju, nakar se bodo skupno ali postopoma oddala tudi ostala dela.

Maribor

MARIBOR DANES

Lekarne. Nočno službo imajo mr. König, Aleksandrova cesta; mr. Minafič, Glavni trg, lekarna pri Orlu.

Dvorana Ljudske univerze: Ob 20 predava v Alpinistični šoli SPD Franjo Vilhar iz Ljubljane o »nevarnostih v gorah«.

Predavanje za rezervne oficirje bo jutri v četrtek ob 20 v dvorani Ljudske univerze. Predavanje je obvezno ter se mora zadržati pisмено opraviti pri poveljstvu vojnega okrožja.

Odlični grafolog univ. prof. dr. Ludvik Klages iz Zürichu bo v ponedeljek, 9. t. m., predaval v Ljudski univerzi o vprašanju, v koliko nam grafologija lahko pomaga pri spoznavanju človeka.

O cepitju, obrezovanju, gnojenju, pomlajanju sadnega drevja bo v Mariboru na banovinski vinarški in sadjarski šoli dne 6. in 7. t. m. praktičen in teoretičen tečaj, ki traja dopoldne in popoldne oba dni.

Trboveljski slavček nastopi na svojem koncertu v Mariboru s programom, ki ga je nastudiral za mednarodni glasbeni festival v Pragi. Zastopani so na programu vsi vidnejši poborniki mladinske glasbe v Jugoslaviji, pa tudi vse važnejše struje. Koncert se vrši v soboto ob 20 v Unionu. Segajte po vstopnicah.

Posebni vlak v Plancico. Putnik v Mariboru je začel zbirati prijave za posebni vlak, ki pelje, dne 14. t. m., iz Maribora gledalce na mednarodne skakalne tekme v Plancico. Vožnja tja in nazaj z vstopnino 75 Din. Podrobnosti pri Putniku v Mariboru, Aleksandrova cesta

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 4. marca: Zaprti.
Četrtek, 5. marca ob 20: Cigan baron. Premijera. Red C.

Med najlepšimi operetami predvojnega glasbene literature je »Cigan baron«, klasična opereta slovitiga Johanna Straussa, čigar dela »Vesela vojna«, »Beneška noč«, »Cagliostro«, »Netopir« so si utrla pot na vsa gledališča in med katerimi zavzema ravno »Cigan baron« poleg »Netopirja« najodličnejše mesto. To muzikalno visoko vredno opereto (glasba ima kar operni pečat) pripravlja mariborsko gledališče ter bo njena premijera v četrtek, 5 t. m. Režija je Rasbergerjeva. Vodilne vloge igrajo Udovičeva, Zamejic-Kovičev k. g. Barbičeva, Gorinkova, Sancin, P. Kovič, Gorinšek, Grom in Verdonik.

V soboto in nedeljo gostuje bivši priljubljeni tenor mariborske operete Ciril Bračuz, sedaj član belgrajske opere. Prvi dan nastopi simpatični gost kot Vincenc v »Veselim kmetiču«, drugi večer pa kot princ Radjami v »Bajaderi«.

Premijera otroške igre »Princesca in pastirček« bo v kratkem. To ljubko in zabavno delo bo s svojo raznolikostjo ter mnogimi prizori, v katerih nastopijo tudi živali, deci brezdvomno pripravilo mnogo veselja. Režira Milan Košič.

HOLMENKOLLEN — ZADNI DAN

Z nedeljskimi skoki na holmenkolski skakalnici se je zaključil norveški športni narodni praznik. Prireditev je bila rekordna v vsakem pogledu: tekmar je prisostvovalo nad 50.000 gledalcev, za skoke pa je bilo prijavljenih 284 tekmovalcev. Bil je to res pravi narodni praznik. Vreme sicer ni bilo najugodnejše, saj je snežilo neprestano 20 ur. Med tekmarji pa se je razvedrilo, tako da so tekmovalci svoj drugi skok odskočili ob najlepšem solncu. Tudi v skokih so bili Norvežani daleč najmočnejši in so zasedli vsa prednja mesta. Presenečenje pa je bilo v tem, da se je olimpijski zmagovalac Birger Ruud placiral šele na četrto mesto. Zmagal je

Reidar Andersen,

ki ima na tej skakalnici z 52 m tudi rekord. S skokoma 48 m in 47 m ter z odlično držo in doskokom je dosegel 225 točk in s tem sigurno zmagal. — Za njim se je placiral dosedaj še neznan športna zvezda Norvečan Sigurd Soolid, tretji je Arnold Kongsgaard. Četrtri je šele Birger Ruud, ki je skočil obakrat po 47 in pol metra.

Drugo presenečenje je prinesla borba za kraljevi pokal v norveški kombinaciji. Zmagal je odnesel Norvečan Olaf Hoffsbaken, ki je skočil 42 in pol metra in 45 m; v celotni oceni je dobil 442,90 točk. Drugi je bil Adbjörn Hagen s 439 točkami, sledil je Bernt Oesterliöf s 431 točkami, četrtri Olaf Lian 421 točk.

V vseh panogah so torej Norvežani popolnoma dominirali. Edino v tekih na 50 km in na 18 km se je posrečilo Fincem, da so se vrinili v prednje vrste. — Ostali udeleženci holmenkolskih tekem pa niso mogli odločno poseči v borbo. Niti Japonci, Kanadčani, Američani in Nemci. Od srednjevropejcev se je najboljšo placiral Nemeč Maks Hiebe, ki je v teku dosegel 70. mesto. Za zmagovalcem je ostal skoraj osem minut. Willy Bryner je bil v samostojnem teku 103. V kombiniranem teku pa je zasedel 40. mesto.

Milijonske špekulacije

Ljubljana, 4. marca.

Lani novembra so bile odkrite sprva v manjšem obsegu sleparske špekulacije s hranilnimi knjižnicami. Nadaljnja preiskava pa je objela skorajda vso Slovenijo in še druge kraje izven nje. V milijonsko afero je zapleten kot glavni akter in organizator posredovalec Jože Grašek, ki je imel svojo pisarno v Gledališki ulici ter je imel povsod razpredene svoje kupčije, ki so mu jih dovajali njegovi plačani priganjanci. Zaradi sleparij s hranilnimi knjižnicami je bil Grašek 21. novembra lani aretiran in izročeni sodišču. Pri okrožnem sodišču je bila nato uvedena kazenska preiskava, ki še do danes ni končana. Rajti dnevno prihajajo nove prijave in ovadne proti Grašku ter je njegova zadeva postala prav komplicirana. Metoda njegovih špekulacij je obstajala v bistvu v tem, da je lastnikom knjižnic obljuboval mnogo višje odstotke, kakor so bili za vloge gotovih denarnih zavodov določeni v neoficielnem tečaju. Sprejemal je Grašek knjižnice in lastnikom plačal le gotovo znesek na račun, zavezal pa se je, da bo ostanek plačeval v obrokih. Tri leta je prekladal svoje špekulacije. Doslej je znano, da je nad 150 vlagateljev oskoda-vanih za približno dva milijona dinarjev.

NOVO MESTO

Vinski sejem, združen z vinsko razstavo v Novem mestu, ki ga priredi vinarška družnica v Novem mestu dne 10. marca v salonu hotela »Windschehr«, obeta biti dobro založen z obilo vinskih vzorcev od vseh strani okrožja te podružnice. Pri tej priliki se bo kupec-interesentom nudila najugodnejša prilika poznanja bonitete posameznih vin in nakupa. Zato so vsi vinski trgovci, hotelirji in gostilničarji k poselitvi te prireditve tem potom najvljudneje vabljeni.

objava sporeda. — 22.20 Reproduciran koncert. — Koniec ob 23.

Drugi program:

Sreda, 4. marca: Belgrad: 19.50 Dueti. — 20.20 Odlokli iz Gogoljevoga »Revizorja«. — 21.05 Lalka glasila. — 22.30 Zagr. — Zagreb: 19. Nac. ura: Vloga Zagreba v razvoju jugoslovanske glasbe (skladatelj Dobroni). — 19.30 Prenos z Dunaja. — 21.50 Ploščice. — 22.15 Plesna glasba. — Dunaj: 19.30 Simfonični koncert. — 21.35 Vojška godba. — 22.25 Zabavna glasba. — Budimpešta: 19.30 Goldmarkova opera »Kraljica iz Sabos«. — 23.30 Ciganska glasba. — Trst-Milan: 20.35 Pietrijeva opereta »Tiha voda«. — Rim-Bari: Respihijeva opera »Ogenj«. — Praga: 19.30 Slovenske narodne pesmi. — 19.40 Fischerjeva tragedija »Les Premyšlides«. — 21.30 Franekov oratorij »Blaženi« (iz Strassbourga). — Bratislava: 19.40 Vojška godba. — 21.25 Schubertov klavirski trio. — 21.55 Operne arije. — 22.30 Ploščice. — Varšava: 18 Brahmov kvintet klarinetov. — 19.50 Salonski orkester in solisti. — 21 Chopinova klavirska skladba. — 22.05 Zabavni koncert s peljem. — 22.05 Plesna glasba. — Vsc. Nemčija: 20.15 Ura mlade generacije. — Berlin-Königsberg-Vratislava: 20.45 Ornerjeva igra »Močvirje«. — Hamburg: 21 Sanderjeva vesela romanca »Janomira«. — roparjeva nevesta. — Lipsko: 20.45 Wagnerjevo »Rensko zlato«. — Köln: 20.45 Narodnosolistični večer. — Frankfurt: 20.45 Veseli marčni vbarji. — Stuttgart: 20.45 Pester večer. — Monakova: 20.45 Avzburška pestra shikanica. — Bononovskij: 19.20 In Benalskyjeve opere »Pri veselim knjižniku«. — 20 Baselski bombončki. — 21.10 Vesela švicarske pesmi. — 21.55 Švicarska narodna glasba

Organizacija franc. monarhistov

Letos, 13. februarja je bila v Parizu razpuščen organizacija »Action Française« z vsemi svojimi članicami, ki so izvrševale svoje delo po vsej Franciji. Ta pokret, ki je bil zasnovan že v prejšnjem stoletju, je bil usmerjen strogo monarhistično in protirepublikansko. Do tega razpusta bi bilo morda prišlo že prej, pa ni bilo pravega povoda. Čudno naključje pa je ta povod le dalo, in francoska vlada ga je znala hitro izkoristiti. Napad na znanega socialističnega voditelja Leona Bluma gre prav za prav na rovaš pokreta »Action Française«. Ob priliki, ko se je v Parizu pomikal žalni spreved z umrliim sotrudnikom »A. F.«, se je slučajno pripeljal tod mimo tudi Blum. »Kraljevi mladi«, ali kakor jih Francozi imenujejo »Camelots du roi«, ki so nekaka mladinska zveza »A. F.«, so Bluma takoj opazili v njegovem avtomobilu, ter ga zaleteli po svoji stari navadi psovati. Ker se ta le ni hotel umakniti, so celo mislili, da jih samo izvaja in so navalili nanj ter ga pretepili. Učinek tega pa je bil, da je bila še isti dan organizacija razpuščena. Tega »mladi« pač gotovo niso pričakovali.

Zasovraženi voditelj »A. F.«

Kakšna je bila ta organizacija? Mala ulica, v kateri je imela svoje prostore, je bila v poznih popoldanskih urah izredno živahna. Ob tem času so se navadno pripeljali na svojih težkih limuzinah voditelji tega pokreta. Vse polno radovednežev se je nabralo ob taki priliki tam, in ni manjkalo tudi nasprotnikov, ki so komaj čakali na ugoden trenutek, da bi obdarili te voditelje s kako pikro opazko. Tako so imeli posebno piko na Leona Dau-

pa zato, ker so njihovi nasprotniki ukradene tablice takoj nadomestili z novimi in ko so jim pokradli še te, so jih obesili tretjič. Njih število je nekako merilo, kolikokrat so »kraljevi mladi« triumfirali nad republikanci. Poleg teh tablic se nahajajo v sobi tudi zastave, ki so jih iztrgali komunistom in socialistom v pouličnih bojih. Med trofejami visi kot plakat zadnji manifest »kralja« Ivana III. Burboneca, pod čigar imenom se bore za francosko kraljevsko monarhijo. Zakoni, ki zapirajo njemu in njegovi družini pot nazaj v domovino, še vedno drže, sedaj pa je prišel še razpust »A. F.«...

Dnevnik »Action Française«

V prvem nadstropju zgradbe so uredniški prostori lista »L Action Française«, ki dan za dnem meče med ljudstvo take in podobne kriticke, kokor: »Monarhija je večna revolucija,« »dedna monarhija je rešitev,« »republika je pogine, ali vse slabo prihaja od demokracije« itd. Ni težko najti za taka gesla čitateljev, ki jih kriza tlači k tlom. In od leta 1933, ko je Hitler v Nemčiji postal popoln gospodar, ki je brez dvoma odobraval tudi pokret francoskih nacionalistov, je časopis »L Action Française« podvojil število naročnikov.

Izhaja pa tudi bolj salonska izdaja »A. F.«, namreč mesečnik »Courier Royal«. Smatrajo ga za zelo imeniten in upoštevan list, ki črpa svoje informacije iz najvišjih krogov in jih podaja do velikih potankosti.

»Svet iz leta 3000« v filmu: prizor iz strahovite vojne, ki bo v eni uri uničila stari svet. — Slika je vzeta iz filma po fantastičnem romanu H. G. Wellsa »Things to come«.

deta, debelušnega, vedno razburjenega moža in literata velikega slovesa, Charlesa Maurasa, filozofa in učenega zgodovinarja ter avtorja zamisli »Action Française«, admirala Schwererja, ki je tip kritičnega starega častnika in preračunljivega stratega, Mauriceja Pujaja, zastopnika praktične taktike »oko za oko, zob za zob« itd. Vse to može, ki so po rodu, načinu življenja in vzgoji popolnoma različni, pa družijo sovraštvo do obstoječega državnega reda in boj proti republikancem, ki si ga je »A. F.« zapisala na svoj bojni prapor.

Stavba sama, v kateri ima svoje prostore »A. F.«, je ena onih palač, ki danes služijo popolnoma drugim namenom, za kakršne so pa bile zgrajene pred nekaj stoletji. Ta zgradba je postala takorekoč panj, v katerem se snuje vsefrancosko reakcionarno gibanje.

»Kraljevi mladi«

Takoj v prtiličju — najbrže zato, da je čim bližje ulici — je prostor, v katerem je stalno nekaj deset »kraljevih mladev«. So to sami pretepaški mladenci, proletarski in malomeščanski razgrajaci, ki se v tej svoji službi smejo smatrati za neke plemiče. Ze sama njihova soba kaže zanimivost prve vrste. Dostop imajo skoro izključno samo vpeljani gostje. Glavni nakit te sobe so cestne tablice, ki so bile snete in ukradene ponoči. Na teh tablicah so imena in datumi, ki za te kraljevske mlade in njihove voditelje enostavno niso smeli obstojati, n. pr. Ulica Aristida Brianda, ulica 4. septembra itd. Od vsake je po nekaj eksemplarjev, to

»Zgoraj avtoriteta, spodaj prostost«

V tretjem nadstropju vodi pot skozi ozke hodnike, ki jih tvorijo v skladovnice zložene brošure in listi, do sobe admirala in Schwererja, voditelja »Ligue de l'Action Française«. To je največja fašistična organizacija, katero danes nacionalistično gibanje tudi zelo potrebuje. Steje več kot 100.000 aktivnih članov po vsej Franciji. Za današnje razmere je to ena najdiscipliniranejših organizacij, v kateri je doma neomajna poslušnost poveljem svojih voditeljev. »Zgoraj avtoriteta, spodaj prostost,« to je bilo geslo pokreta, toda vsa prostost je obstojala v tem, da so se te organizacije lahko razčlenjale vsepovod do podrobnosti, kar sicer ni bilo ljubo pariškemu centralizmu.

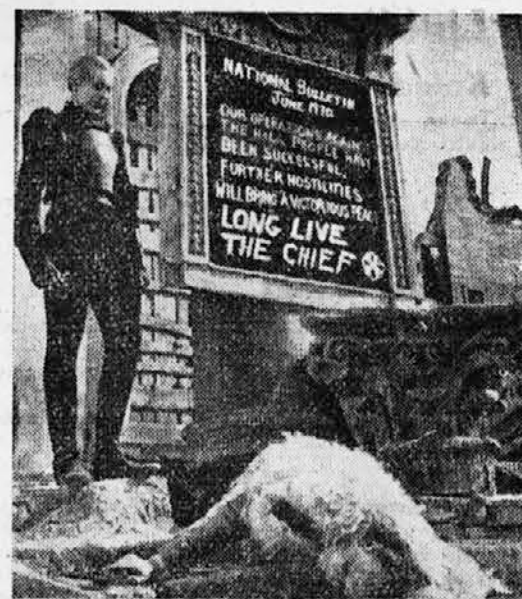
Slaba tolažba...

Po 13. februarju še posebno izgleda, da ta pokret ne bo kaj kmalu dosegel svojih zaželjenih ciljev — vpostavitve monarhije, katero je pač preveč prepuščilo usodi, da bi jo dala takorekoč sama od sebe. V svoji globoki veri, da bo na novo postavljen prestol francoskega kralja, se tolažijo ti preveliki optimisti: »Ko pride kralj, bo vse prav napravil.« Vsa pa si misli pri tem, da bodo odstranjene takrat vse neprijetnosti, ki danes grenijo življenje marsikateremu Francozu. Kaj se bo pokazalo za zastorom, ki ga odgrne bodočnost, je težko reči. Zelo verjetno pa je, da monarhistični po-

kret z razpustom »Action Française« ni izkoreninjen enkrat za vselej in da se bo spet pojavil, če ne pod istim, pa pod kakim drugim imenom, ki mu bo dovolilo nadaljnje življenje, ali vsaj tako življenje, kakor ga je živel ta pokret v svoji najmlajši dobi.

Prva plinska maska

Pred 150 leti se je smrtno ponesrečil pri padcu v starosti 29 let francoski fizik Jean Pilatre de Rosier, ki je leta 1786 hotel kot prvi premagati s takratnim nerodnim zrakoplovom Rokavski preliv. Leto dni poprej je predložil pariški akademiji znatnosti svoj novi izum »respirator« iz gumijastega blaga, ki je zakrival obraz. Namenjen je bil letalcem, ki bi bili prisiljeni pristati v dimu ali »smradu«. Na hrbtno pritrjena posoda z zrakom je dovajala zrak po cevki v usta, dočim je služil nos za izdih. To je prva oblika plinske maske, ki jo nikakor ne smemo šteti za izum naše dobe. Neusmiljena usoda je hotela, da je umrl izumitelj zaradi zastrupljenja s plinom. Ko je padel na tla blizu Boulogne, je obležal pod prevleko raztrganega zrakoplova, preden se je poslužil svojega respiratorja.

Junak filma in zmagovalec v bodoči vojni, šef letalstva gleda svoje delo. Tekst o filmu prinesemo jutri.

Gibanje francoskega prebivalstva

Pariška medicinska akademija je razpravljala o delu izvedenca za javno zdravstvo pri Društvu narodov, ruskega demografa Rubakina, ki pobija splošno razširjeno mnenje o »neustavem izumiranju« francoskega ljudstva. Ugotavlja, da se je znižalo število rojstev na Francoskem po letu 1905 samo za 9 odstotkov, dočim izkazuje druge države večji količnik. Po podatkih iz leta 1933 ima Francija višji odstotek rojstev kakor Anglija, Nemčija in Švedska. Ne zaostaja za Belgijo in Norveško, ki ju nihče ne smatra za žrtvi izumiranja. Počasno naraščanje francoskega prebivalstva je po-

sledica slabih higijenskih razmer, ki zakrivajo veliko število smrtnih slučajev. Leta 1933 je umiralo na Francoskem po 15,8 oseb na en tisoč prebivalcev, dočim znaša isti količnik na Angleškem 12,3 in na Nizozemskem 8,6 oseb. Avtor zatrjuje tudi, da se niso obnesle nagrade in propaganda, s katerimi sta poskušala Mussolini in Hitler dvigniti število rojstev. Poročilo je izzvalo veliko zanimanje, a tudi dosti ugovorov. Posamezni člani akademije ne smatrajo avtorjevih računov kot neoporečnih.

Radio pod Hitlerjem

Nemčija je ukinila dosedanje pismeno izjavo, s katero so se morali zavezati lastniki radio aparatov, da ne bodo poslušali tujih postaj. Rašji je izdatno obdavčila močnejše aparate in s tem olajšala širjenje »Nacionalnega prejemnika«, ki ima v zvočniku samo Nemčijo. Kljub temu zasledujejo oblasti sprejemanje inozemskih oddaj in v presledkih šibajo poslušalce. Kazni so različne, zavisijo od politične nevarnosti razkrinkanega zločina. Tako je dobila zadnjič neka lastnica barvar-

nice v Nürnbergu, ki je poslušala francosko postajo, samo pet mesecev zapora. Sodniki so se prepričali, da se jeanimala samo za neko godbo, ker sicer ne obvlada francosčine. Zato je dobil neki meščan v Knipphausnu za poslušanje dunajske osrednje radio postaje že 15 mesecev zapora. Neki mali trgovec v Hamburgu, ki je poslušal Moskvo, je dobil najvišjo v zakonu predvideno kazen: štiri leta ječe.

Iskalci napak

Človek, ki neprestano brska in išče napake pri svojem bližnjem, je v družbi neprijatelj, nergač, kateremu se vsakdo rad izogne. Cela vrsta ljudi pa je na svetu, ki si z iskanjem napak ustvarjajo svojo ekzistenco.

Poštna uprava n. pr. zaposluje cel trop ljudi, ki iščejo napake v brzojavnih in telefonskih vodih, iščejo pretrgane žice. Na Angleškem je več tisoč ljudi zaposlenih z iskanjem napak v vodovodnih napravah, ker radi pokvarjenih pip in cevi vsak dan odteka brez koristi milijoni litrov vode. Ponoči, ko se poleže mestni hrup, prisluškujejo s posebnimi pripravami, če imajo glavne vodovodne cevi normalen tok. Enako postopajo plinarne. Strokovnjaki trdijo, da samo v mestu Londonu uhaja tolikšna množina plina, da bi z njim lahko napolnil 300 največjih Zeppelinov. In to vsak dan.

Vsaka večja tovarna zaposluje iskalec napak v proizvodih. V podjetju, kjer izdelujejo letala, preiščejo vsak vijak, vsako matico, preden pride v roke monterjem.

V veletovarni biskvitov vsak kos preiščejo pred odposiljavitjo in izločijo namoljene kose, dasi je to blago iste kakovosti. Okružene biskvite za neznan cenovno prodajo svojim uslužbencem ali pa podarijo dobredelnim zavodom.

V porcelanski tovarni je iskalec napak važna oseba. Od zanesljivih iskancev napak na železniških progah zavisi življenjska varnost potnikov.

Vsak večji hotel v Ameriki in tudi že drugod ima nastavljenega iskalca napak v hotelskem obratu, ki mora brezhibno delovati, ako hoče biti privlačen za potujoče občinstvo. V Ameriki in na Angleškem pravijo tem iskalcem napak »kick-hunter« ali po naše brcolovec. Ta se pomeša med goste nepoznan in prisluškuje vsaki pritožbi, ki ni vpisana v pritožno knjigo. Vodstvo hotela tako na

lahak način odpravi nedostatke in drži svoj obrat na višku. Ta posel je tako važen, da imajo takšni brcolovci tudi do 5000 dolarjev letne plače.

Med Indijanci

»Veliki Manit! Poglej, Beli orel, kaj dela blede koža s svojim skalpom!«

Mrtvi in dva živa

Nikdar ni prišlo Bergerju na misel, da bi svojo nezadovoljnost in svojo bolečo, zagrenjeno upornost obesil na veliki zvon. Tudi sramotil ni ljudi. Narobe, bilo mu jih je žal, radi njih brezmejne in neozdravljive neumnosti. Pač pa je iz vse svoje duše sovražil ponižanje, ki mu ga je prizadela slepa vdanost. Dnevi njegovega osramočenja so ga zaznamovali, tako da ni videl nobenega upanja, ki bi mu odvzelo sramoto.

To ga je navdajalo s sramoto. To, da so nanj gledali zviška. Da so ga imeli za hudodelca.

Ko je spoznal položaj, je v prvi strašni nevolji mislil: Nekdo me vendarle mora razumeti. Mar so vsi tako popolnoma zabiti?

Tedaj mu je prišla misel na mater kakor iz neba. Hotel je oditi k njej, da poizve, kaj ona o vsem tem misli. In to je neki dan po Quisthusovem pogrebu tudi storil.

Stara gospa Berger je bila že dvajset let vdova. Imela je le sina in hčerko, ki sta bila oba poročena; zato je stanovala sama. Dolga leta samote, ki jih je prebila s pičlimi sredstvi, so ji podelila mirno, zadržano resnobo. Pred kratkim je dopolnila šestdeseto leto; bila je nežna in majhne postave.

Tisti večer, ko je Berger prišel k njej, je sedela in brala. Ko mu je odprla vrata, je imela očali v rokah. Deveta ura je minila; ko je videla, kdo je prišel, se je na njenem obrazu pokazal začudeno vprašujoč izraz. Čisto rahlo, malce utrujeno se je smehljala. Morda je bil njen smehljaj utrujenjši kakor sicer. Trenotek dolgo jo je vprašujoče gledal.

»Dober večer, mati. Ze dolgo nisem bil pri tebi, kajne?«

»Oh, dragi moj —.« To je rekla tako, kakor da je popolnoma razumljivo, da pride pogosteje.

Ko je slačil površnik, je stala pri njem in čakala. Nato ga je pustila pred seboj v izbo.

»Sedi.«

»Hvala lepa, mati.«

Malo je še postal. Znova ga je obšlo občutje, kakor tolikokrat že, da se zdaj redkeje vidita, odkar je oženjen in ima otroka. Radi tega ni bil morda tako sproščen. Ze večkrat je to občutil. Vsaokrat, kadar je šel od nje, je vedel, da kljub najboljši volji nista mogla razvezati toplota, ki je bila v njiju.

Ko je sedel, jo je pogledal z boječim deškim pogledom.

»Kako je kaj, mati?«

Ko je tako stala pred njim, je šnila trenotna trudnost preko njenega obraza.

»Hvala,« je rekla. »Zdrava sem, hvala Bogu.«

Nastal je molk. Berger ni vedel, kaj bi povedal, in ko tudi mati ni spregovorila, si je pomagal iz zadrege:

»Ali si v zadnjem času kaj slišala o Ingi?«

»Da, zadnje nedeljo mi je pisala.«

»Jim je dobro?«

»Da, vsem štirim. Hočeš prebrati pismo?«

»Daj ga.« S slastjo se je oprjel te želje. Rahlo si je požvižgaval, ko je mati iskala pismo. Ko ga je prinesla, je vstal in ji ga odzvel. Stal je in ga dolgo odpiral. Potem je položil pisemski zavitek na mizo in sedel na drug stol, da bi bral. Bilo mu je mnogo na tem, da se čim dalje obdrži v gibanju, da tako hitro ne obsedita v praznem.

Pismo je k sreči bilo napisano na dan samega napada, bilo je torej brez kakih pripomb. Ton je bil ljubeč

in prisrčen, v njem je stal pozdrav tudi nanj. Vse to mu je vzbudilo razpoloženje. »Zdi se, da jim gre prav čedno, tem tam zgoraj,« je dejal. »Kaj praviš?«

Mati je prikimala. »Da,« je rekla. »Tem že.«

Nezaslišan naglas na besedi »tem« mu je zaprl sapo. Ko je zgibal pisemski papir, jo je na skrivaj pogledal. Vzela je knjigo z mize in jo odnesla na polico. Čakal je, da je opravila, nato je dal pismo v zavitek in ji ga vrnil. »Najlepša hvala,« je rekel.

Mati ga je vzela molče. Potem je vprašala:

»Ali si že jedel?«

»Sem, hvala.«

»S čim bi ti še postregla? Zdi se mi, da imam še nekaj sadja —«

Vneto se je zahvaljeval. »Ne, ne, mati. Raje k meni sedi in malo poklepetaj z menoj. Ali ne veš nič novega, da bi mi povedala?«

Mati je prisledla; tedaj se mu je v njegovem nemirnem strahu zazdelo, da se je njeno mirno oko vprašujoče uperilo vanj. Toda rekla je le: »Kaj bi vedela —. Pri meni se tako malo kaj dogodi.«

Tedaj je zbral ves svoj pogum in se skušal približati težki točki. »Da,« je rekel s prisiljeno lahkoto, »zato se pa drugod kaj več dogodi.«

Spogledala sta se, nato pa spet pogledala narazen. Nastal je kratek molk.

Potem je vprašala mati: »Kako je s teboj?«

»Ah,« je rekel, »saj veš — in jo pozorno pogledal.

Pokimala je in mu odgovorila s pogledom.

»Da,« je rekla.

Naenkrat je videl, da je njen obraz zadobil nek razočaran izraz. Zdjaj ni mogel več vzdržati. Trdno, prav za trdno je moral znati, kje stoji.